

تطبیق مزایا و کاربرد آتریم ها و سقف های مدور سنتی با تاکید بر بهینه سازی مصرف انرژی در مراکز تجاری تهران

امیر شایانیان ¹، فاطمه مظفری قادیکلانی ^{2*}

¹ دانشجوی دکتری گروه معماری، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران amir.shayanian@yahoo.com

^{2*} (نویسنده مسئول) استادیار، گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران drmozafarighadikalaei@yahoo.com

چکیده

امروزه یکی از دغدغه‌های مهم در مسئله طراحی، چگونگی مدیریت انرژی است. آتریم‌ها یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در مصرف انرژی است. روش تحقیق در این پژوهش با توجه به ماهیت آن، شبیه‌سازی و با رویکرد مطالعه موردی و تحلیلی و از نظر نوع کاربردی است. در این تحقیق، ابتدا مدل پایه با توجه به قبوض مصرفی مرکز تجاری مورد نظر، اعتبارسنجی می‌گردد. سپس با مقایسه ۱۱ فاز مختلف در نرم‌افزار مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. پس از اعمال راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی و هوشمند سازی ساختمان، مشخص می‌گردد که آتریوم مرکزی به ترتیب در مراکز تجاری کوتاه مرتبه (۳ طبقه)، میان مرتبه (۵ طبقه) و سپس بلندمرتبه (۱۳ طبقه)، راندمان بهتری نسبت به مدل پایه (بدون اعمال راهکارها) داشته و حذف جداره‌های جانبی در این آتریم‌ها، تهویه طبیعی را در ساختمان بهبود می‌بخشد. از این مطالعات که با دقت محاسباتی بالا و توسط مدل‌سازی دینامیکی با نرم‌افزار دیزاین بیلدر انجام می‌گردد، نشان می‌دهد که پتانسیل افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی انرژی در این ساختمان‌ها بسیار بالاست. همچنین این تحقیق نشان می‌دهد که مجموع کاهش مصرف انرژی سالیانه پس از اعمال راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی نسبت به عدم اجرای این راهکارها، در مقایسه دو ساختمان آتریمی ۱۳ طبقه (۱۱ درصد) و در مقایسه دو ساختمان ۵ طبقه (بدون آتریم و با آتریم با اعمال راهکارها) به میزان (۱۱.۷ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتریمی ۵ طبقه (۱۶ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتریمی ۳ طبقه (۱۹ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتریمی ۳ طبقه با ۵ طبقه (۵۰.۸ درصد) است. در نهایت نیز موجب کاهش قابل توجه گاز دی‌اکسید کربن و بهبود ضریب آسایش حرارتی در ساختمان‌های تجاری می‌گردد.

اهداف پژوهش:

۱. کاهش مصرف انرژی با تأکید بر نقش حرارتی آتریم‌ها در مراکز تجاری بخش مرکزی تهران.
۲. تأمین آسایش حرارتی و کاهش انتشار گازهای دی‌اکسید کربن در مراکز تجاری بخش مرکزی تهران.

سؤالات پژوهش:

۱. بهینه‌ترین نوع جداره جانبی آتریم‌ها جهت تأمین آسایش حرارتی در مراکز تجاری بخش مرکزی تهران چیست؟
۲. بهینه‌ترین ارتفاع آتریم‌ها جهت بهره‌وری انرژی در مراکز تجاری بخش مرکزی تهران چیست؟

اطلاعات مقاله

مقاله پژوهشی

شماره ۴۵

دوره ۱۹

صفحه ۳۹۴ الی ۴۰۷

تاریخ ارسال مقاله: ۱۳۹۹/۰۳/۲۷

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۶/۱۳

تاریخ صدور پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۰۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۱/۰۱

کلمات کلیدی

بهینه‌سازی،

انرژی،

آتریم،

تجاری،

تهران.

ارجاع به این مقاله

شایانیان، امیر، مظفری قادیکلانی، فاطمه. (۱۴۰۱). تطبیق مزایا و کاربرد آتریم ها و سقف های مدور سنتی با تاکید بر بهینه سازی مصرف انرژی در مراکز تجاری تهران. مطالعات هنر اسلامی، ۱۹(۴۵)، ۳۹۴-۴۰۷.

[dor.net/dor/20.1001.1.1735708.1401.19.45.8.2](https://doi.org/10.22034/IAS.1735708.1401.19.45.8.2)

[dx.doi.org/10.22034/IAS.1735708.1401.19.45.8.2](https://doi.org/10.22034/IAS.1735708.1401.19.45.8.2)

*این مقاله مستخرج از رساله دکتری، در گروه معماری، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری با عنوان "بهینه‌سازی مصرف انرژی با تأکید بر نقش حرارتی آتریم‌ها در مراکز تجاری شمال و مرکز تهران" است.

مقدمه

بهینه‌سازی مصرف انرژی در سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از اولویت‌های مهم برای طراحان ساختمان تبدیل شده است، به‌ویژه برای ساختمان‌های عمومی و تجاری، تقاضای استفاده از سیستم‌های مکانیکی مانند گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع (HVAC)، یک مشکل اساسی است که می‌تواند بر روی بارهای حرارتی ساختمان‌ها تأثیر گذاشته و در نهایت موجب مصرف بیش‌ازحد انرژی شود. یکی از راه‌حل‌های متداول برای کاهش انرژی موردنیاز شهروندان در مناطق خشک، استفاده از سیستم‌های منفعل است (رستمی و همکاران: ۲۲۸). آتریوم‌ها در ساختمان به‌عنوان یک سیستم منفعل خورشیدی می‌تواند علاوه بر تأمین نور و حرارت خورشید، میزان مصرف سیستم‌های روشنایی و تهویه مصنوعی را در فضاهای گسترده بخصوص در مراکز تجاری کاهش دهد و ضمن ایجاد یک خرد اقلیم مناسب در ساختمان، موجب بالا بردن کیفیت هوا، کاهش هزینه‌های نگهداری و همچنین افزایش صرفه‌جویی انرژی در ساختمان‌ها گردد؛ بنابراین ضروری است که با بهینه‌سازی مصرف سوخت‌های فسیلی و استفاده از روش‌های غیرفعال خورشیدی در ساختمان، میزان انتشار دی‌اکسید کربن نیز تا حد امکان کاهش یافته و موجب جلوگیری از گرمایش جهانی و تغییرات اقلیمی گردد.

در گزارشی که توسط آژانس بین‌المللی انرژی در سال ۲۰۱۴ میلادی منتشر شد، حدود ۴۰ درصد از انرژی‌های تولیدشده در بخش ساختمان استفاده می‌گردد (Cuce and Riffat, ۲۰۱۴) که ۸۰ درصد از کل آن، به خدماتی چون تهویه مطبوع، روشنایی و تجهیزات مربوط می‌شود (Ihm et al., ۲۰۰۹). بدیهی است که پایداری انرژی در مراکز تجاری عظیمی که روزانه هزاران مخاطب از آن‌ها بازدید می‌کند به‌مراتب مؤثرتر از کنترل انرژی در یک خانه مسکونی است. از این‌روست که معماری فضاهای تجاری به‌شدت درگیر با اصول معماری پایدار و نکات فنی می‌گردد. تهویه طبیعی در چنین ساختمان‌هایی نقش کلیدی در ارائه کیفیت بهینه گردش هوا در داخل ساختمان و حفظ سطح قابل‌قبول آسایش حرارتی بدون نیاز به استفاده از دستگاه‌های مکانیکی مانند گرمایش، تهویه و سرمایش (HVAC) است. بنابراین، تهویه طبیعی قادر به کاهش مصرف انرژی سیستم‌های تهویه مطبوع ساختمان است که سهم قابل‌توجهی در صرفه‌جویی در مصرف انرژی در ساختمان‌ها داشته (Thirugnanasambandam et al., ۲۰۱۰) و بیش از ۶۰ درصد از کل مصرف انرژی ساختمان را شامل می‌شود (Chan et al., ۲۰۱۰). مزیت اصلی استفاده از تهویه طبیعی در طراحی آتریوم در ساختمان، فقط صرفه‌جویی در مصرف انرژی و هزینه‌های صرفه‌جویی نیست، بلکه فراهم آوردن شرایطی قابل‌قبول راحت، سالم و سازنده برای ساکنین است. وارد کردن هوای گرم به داخل، در طول زمستان‌های سرد و خروج هوای گرم در طول تابستان، هدفی مهم در معماری بیابانی است (رستمی و همکاران: ۲۳۰) در این تحقیق، نمونه موردی انتخاب‌شده جهت مطالعه، مناطق مرکزی استان تهران و مرکز تجاری یاس است. به دلیل پیچیدگی متغیرها و پارامترهای موجود در مصرف انرژی در ساختمان، بدون در نظر گرفتن ابزارهای شبیه‌سازی نمی‌توان تصمیم‌گیری درستی در ارتباط با بهینه‌سازی مصرف انرژی داشت؛ بنابراین در این تحقیق، متغیرها و پارامترهایی که بر عملکرد حرارتی آتریوم‌ها تأثیر می‌گذارند در نرم‌افزار دیزاین‌بیلدر شبیه‌سازی می‌گردد و با مقایسه تطبیقی عملکرد حرارتی آتریوم‌ها در اقلیم مناطق مرکزی تهران، محاسبات موردنیاز دریافت و اتلاف و مصرف انرژی را دقیقاً بر اساس شرایط اقلیمی انجام می‌شود و نتایج شبیه‌سازی‌ها برای کل ساختمان مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و در نهایت منجر به ارائه راهکارهایی معمارانه و پایدار جهت بهینه‌سازی مصرف انرژی در مراکز تجاری در مناطق

مرکزی تهران خواهد شد. روش تحقیق نیز در این پژوهش با توجه به ماهیت آن، شبیه‌سازی و با رویکرد مطالعه موردی و تحلیلی و از نظر نوع کاربردی است.

مطالعات و تحقیقات گسترده‌ای در زمینه عملکرد آتریم‌ها و بهینه‌سازی مصرف انرژی در ساختمان‌ها با موضوعات مختلف انجام شده است. در تحقیقات نوواب و سلکوویتز (۱۹۸۴)، یکی از فراگیرترین مطالعات در مورد سازه‌های سقف آتریم با چهارده تنظیم انواع شیشه در شرایط مختلف آسمان انجام گردیده است (Navvab and Selkowitz, ۱۹۸۴). وال (۱۹۹۶)، در مورد یک آپارتمان چند طبقه با طراحی آتریم سرد و معبری با سقف شیشه‌ای در سوئد تحقیق کرد. طبق تحقیق وال اگر آتریم در شرایط آسایش حرارتی در آب‌وهوای نوردیک گرم شود، تقاضای کلی انرژی نهایی ساختمان برای آتریم و ساختمان‌های مجاور افزایش می‌یابد (Wall, ۱۹۹۶). بانزال و همکاران (۱۹۹۳) برای تقویت تهویه پشته از دودکش خورشیدی استفاده کرد و به دبی صدها مترمکعب هوا در ساعت رسیدند (Bansal and Mathur, ۱۹۹۳). هاگن و همکاران (۲۰۰۱) در یک مطالعه موردی با شبیه‌سازی عددی برای ارزیابی آسایش حرارتی و بهینه‌سازی، طراحی تهویه آتریم موردبررسی قرار دادند (Hangen et al., ۲۰۰۱). یانگ و لی (۲۰۰۵)، اثر جرم حرارتی در مصرف انرژی در ساختمان‌های اداری با تهویه هوا در روز و سرمایه‌ش در شب را برای تعیین کمیت تغییرات ساعت و بار خنک‌کننده تهویه مطبوع مورد مطالعه قرار دادند (Yang and Li, ۲۰۰۵). حسین و اوستویزن (۲۰۱۲) نیز از روش‌های تجربی و CFD برای ارزیابی افزایش کارایی ابعاد و هندسه‌های مختلف آتریم استفاده نمودند (Hussain and Oosthuizen, ۲۰۱۲). براردی و وانگ (۲۰۱۴)، میزان جذب تابش خورشیدی را از طریق آتریم بررسی کرده و نشان دادند که با استفاده از نور طبیعی می‌توان مصرف انرژی روشنایی ساختمان را تا حد زیادی کاهش داد (Berardi and Wang, ۲۰۱۴). جیا و لی (۲۰۱۸)، طراحی یک الگوی بهینه جهت‌گیری ساختمان‌ها در مجتمع‌های مسکونی با تحلیل سطح مصرف انرژی در مسکن مهر در تهران را مورد مطالعه قرار دادند. در ایران نیز در زمینه انرژی و طراحی اقلیمی تعدادی از محققان به مطالعه و تحقیق پرداخته‌اند. نصراللهی (۱۳۹۰) در مقاله‌ای به تأثیر طراحی معماری بر میزان مصرف انرژی در اقلیم سرد (تبریز) با استفاده از نرم‌افزار دیزاین بیلدر پرداخته است (نصراللهی، ۱۳۹۰). فتحعلیان و همکاران (۱۳۹۶)، مقاله‌ای تحت عنوان شبیه‌سازی انرژی ساختمان اداری با نرم‌افزار دیزاین بیلدر و اعتبارسنجی آن با قبوض انرژی را ارائه نمودند. سپهری و مثنوی (۲۰۱۶) در مقاله‌ای با عنوان بهینه‌سازی مصرف انرژی با راهکار انتخاب فرم ساختمان توسط نرم‌افزار دیزاین بیلدر در اقلیم تهران (با طراحی نمونه موردی)، به تحقیق در این خصوص پرداختند. در سال ۲۰۱۶، مدیر روستا و بوستانی (۲۰۱۶) نحوه طراحی آتریم‌ها و میزان جذب انرژی و تأثیر آن‌ها بر مصرف انرژی ساختمان را مورد بررسی قرار دادند (Modirrousta and Boostani, ۲۰۱۶). در مقاله حاضر که مستخرج از رساله دکتری است، عملکرد حرارتی آتریم‌ها در مراکز تجاری بخش مرکزی تهران با ۹ متغیر هم‌زمان و در ۱۱ فاز و سناریوی مختلف توسط نرم‌افزار دیزاین بیلدر مورد تحقیق قرار می‌گیرد و به این نتیجه دست پیدا خواهد نمود که بهینه‌ترین نوع آتریم در این اقلیم، از نوع بدون جداره جانبی و با ارتفاع کوتاه مرتبه است که تاکنون یا این وسعت متغیر انجام نشده است.

۱. تیپولوژی آتریم مورد مطالعه

نتایج تحقیقات ارلندسون نشان می‌دهد که از بین فرم‌های مثلث، مربع و دایره، فرم دایره و سپس فرم مربع در افزایش سطح روشنایی فضای داخل آتریوم مؤثرترند. همچنین نتایج محققین نشان داده که در بین فرم‌های معمول آتریم، فرم آتریم مرکزی و خطی، مؤثرترین انواع آتریم در به حداقل رساندن

نوسانات دما در فصول گرم و متوسط است؛ بنابراین با توجه به موارد فوق، در جهت یافتن بهینه‌ترین حالت، صرفاً به مطالعه در مورد آتریم با فرم مرکزی و با پلان مربعی شکل در این تحقیق پرداخته می‌شود. قابل ذکر است حداقل مساحت نورگیرها مطابق با ضوابط معماری و مرجع (مقررات ملی ساختمان، ۱۳۹۱)، در قطعات بزرگ‌تر از ۲۰۰ مترمربع تا ارتفاع ۵ طبقه برای فضاهای اصلی معادل ۱۲ مترمربع با حداقل بعد نورگیر ۳ متر است و برای ساختمان‌های بلندتر از ۵ طبقه (۲۳ متر ارتفاع) نیز باید از نورگیرهای بزرگ‌تر استفاده نمود؛ بنابراین در این تحقیق نیز حداقل ابعاد آتریم مربعی را با توجه به ضوابط مذکور به متر $۳.۵ * ۳.۵$ متر (مساحتی حدود ۱۲ مترمربع) در نظر گرفته شده است و حداکثر ابعاد آن نیز محدود به فضای خالی موجود بین پله‌برقی‌های میانی ساختمان یعنی $۱۰ * ۱۰$ متر در نظر گرفته شده است. قابل ذکر است با توجه به محدودیت تعیین پهنه‌های بلندمرتبه‌سازی و تدوین ضوابط ویژه ساخت‌وساز در تهران، حداکثر ارتفاع ساختمان بلندمرتبه در این تحقیق ۱۳ طبقه در نظر گرفته شده است که در سه رنج ارتفاعی کوتاه (۳ طبقه) و میان مرتبه (۵ طبقه) و بلندمرتبه (۱۳ طبقه) مورد مطالعه قرار گرفته است.

۲. ویژگی سایت مورد مطالعه

شهر تهران در ۵۱ درجه و ۶ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۸ دقیقه طول شرقی و ۳۵ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۵۱ دقیقه عرضی قرار گرفته است و ارتفاع آن از سطح آب‌های آزاد بین ۱۸۰۰ متر تا ۱۲۰۰ متر در مرکز و ۱۰۵۰ متر در جنوب متغیر است (تاریخچه تهران، ۱۳۸۷). طبق آمار اداره کل هواشناسی استان تهران، ایستگاه سینوپتیک مهرآباد تهران در محدوده جغرافیایی ۵۱، ۱۸، ۴۶ درجه طول شرقی و در ۳۵، ۴۱، ۳۵ درجه عرضی با ارتفاع ۱۱۹۱ متر از سطح دریا است (اداره کل هواشناسی استان تهران، ۱۳۹۵) که در صورت تبدیل به مختصات UTM، معادل با طول شرقی ۵۱، ۳۱۲۷۸ و عرضی ۳۵، ۶۹۳۰۶ درجه دسی‌مان می‌شود که به‌عنوان نماینده بخش مرکزی تهران انتخاب شده است. سایت مورد مطالعه در این تحقیق که به‌عنوان نماینده بخش مرکزی تهران واقع در محدوده منطقه ۷ شهر تهران به آدرس میدان هفت تیر، نبش کوچه آذری، مرکز تجاری یاس است. زمین این سایت طبق سند به مساحت ۲۰۵۴ مترمربع و دارای ۱۵۳۰۲ مترمربع زیربنا است. این مرکز خرید دارای ابعاد تقریبی $۴۵.۹۰ * ۵۳.۳۰$ متر و در ۵ طبقه و ۳ طبقه پارکینگ در زیرزمین است که در سال ۱۳۸۶ ساخته شده است. در این تحقیق بر اساس روش دمارتن و طبق آمار درازمدت ۱۹ ساله سازمان هواشناسی جهانی (سال‌های ۲۰۱۰-۱۹۹۱)، در ایستگاه فرودگاه مهرآباد تهران که به‌عنوان نماینده مناطق مرکزی استان تهران در نظر گرفته شده است، میانگین بارندگی سالانه ۲۳۳.۴۵ میلی‌متر و میانگین دمای سالانه ۱۹.۴۰ درجه سانتی‌گراد است، بنابراین ضریب شاخص خشکی ۷.۹۴ گردیده و منطقه مورد مطالعه در پهنه (خشک) قرار می‌گیرد.

۳. شبیه‌سازی در فازهای مختلف

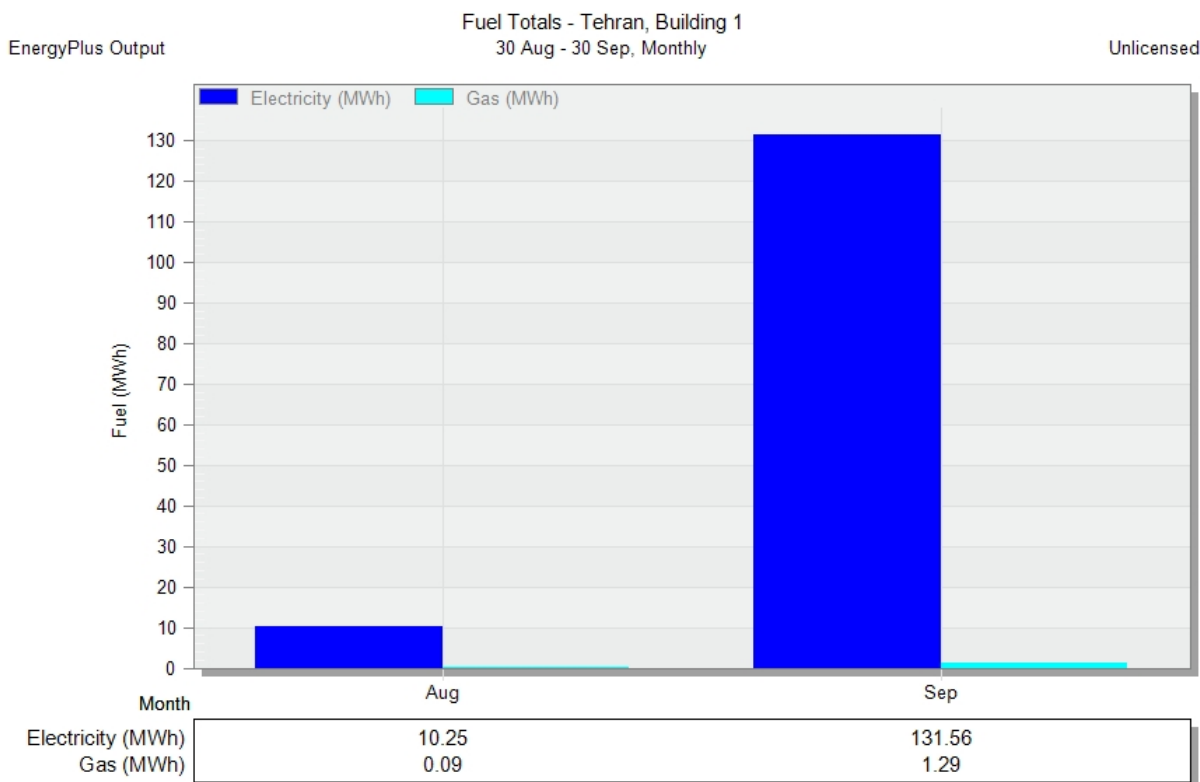
فازها و سناریوهای متعددی برای ساختمان آتریمی با فرم مرکزی در نظر گرفته شده است که شامل ۱۱ فاز اصلی و ۲۱ حالت شبیه‌سازی در نرم‌افزار دیزاین‌بیلدر است که تاکنون به این وسعت و با این تعداد متغیر انجام نشده است. سپس با توجه به مقایسه کاهش مصارف انرژی در هر فاز با مدل پایه، بهینه‌ترین گزینه شبیه‌سازی هر فاز به مرحله بعدی انتقال یافته و در انتها به بحث، تحلیل و نتیجه‌گیری در این خصوص پرداخته شده است.

متغیرهای بکار رفته در این تحقیق شامل: جنس مصالح بدنه آتریوم، انواع سقف شیشه‌ای آتریوم، ابعاد دریچه‌های هوای آتریوم، ابعاد هندسی سقف آتریوم، تغییر ارتفاع یا تعداد طبقات ساختمان، تغییرات کنترل هوشمند بازشوی‌های تهویه آتریوم در دماهای مختلف داخلی و همچنین کنترل هوشمند سایه در آتریوم با استفاده از سایبان‌های متحرک، سنسور نور، تغییرات جنس مصالح دیوارها، سقف‌ها و بام است.

۳.۱. فاز ۱ (اعتبارسنجی)

با توجه به برداشت میدانی و شرایط واقعی ساختمان، این فاز صرفاً جهت اعتبارسنجی نرم‌افزار دیزاین بیلدر در این تحقیق مدل‌سازی گردید. مشخصات این فاز دقیقاً مطابق با وضعیت واقعی ساختمان مرکز تجاری یاس است که در ۵ طبقه و در اقلیم مرکزی تهران و بدون هرگونه (آتریوم، بازشوی فعال، تهویه طبیعی، کنترل نوری و سایه‌بان هوشمند) است. مشخصات نرم‌افزار شبیه‌ساز انرژی، بنام دیزاین بیلدر از نوع (Design Builder v ۶,۱,۲,۰۰۹) مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در این تحقیق از روش تجربی جهت اعتبارسنجی استفاده شده است. بدین منظور، ساختمان تجاری مرکز خرید یاس واقع در میدان هفت تیر تهران به‌عنوان ساختمان نمونه انتخاب و اعتبارسنجی گردیده است. این ساختمان در شرایط واقعی، بدون هرگونه (آتریوم، بازشوی پنجره فعال، تهویه طبیعی، کنترل نوری و سایه‌بان هوشمند) است که (به‌عنوان فاز ۱) با نرم‌افزار دیزاین بیلدر مدل‌سازی گردید. سپس شبیه‌سازی دقیقاً در تاریخ قرائت کنتور و قبض برق مرکز خرید یاس و در بازه زمانی ۸ شهریور تا ۸ مهرماه ۱۳۹۸ شمسی (که مصادف با ۳۰ آگوست تا ۳۰ سپتامبر سال ۲۰۱۹ میلادی است و تقریباً مقارن با اعتدالین پاییزی است) انجام گردید. در نتایج این شبیه‌سازی مشخص شد که میزان برق مصرفی در ساختمان نمونه مطالعاتی به میزان ۱۴۱۸۱۰ کیلووات ساعت است. سپس صحت نتایج حاصل از شبیه‌سازی با مقادیر مندرج در قبوض برق مصرفی در همان ماه در ساختمان موجود (که جمعاً به میزان ۱۵۵۳۷۰ کیلووات ساعت است) اعتبارسنجی گردید. در نهایت، نتایج اعتبارسنجی نشان می‌دهد که با مقایسه عددی بین مقادیر واقعی مصرف انرژی در ماه موردنظر در ساختمان نمونه با خروجی ماهیانه نرم‌افزار شبیه‌ساز، اختلافی به میزان ۸.۷ درصد (در محدوده مجاز کمتر از ۱۵ درصد) دارد و بنابراین صحت این اعتبارسنجی مورد قبول است.

تصویر ۱: نمودار برق مصرفی مرکز خرید یاس از ۳۰ آگوست تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۹، شبیه‌سازی با نرم‌افزار دیزاین بیلدر (منبع: نگارنده)

۳.۲.۲ فاز ۲ (ساخت مدل پایه)

مشخصات این فاز دقیقاً طبق مدل واقعی ساختمان و دارای ۵ طبقه است، ولی دارای پنجره‌هایی صرفاً جهت استفاده از نور طبیعی در جبهه غربی ساختمان و بدون امکان بازشو با مساحت کلی ۸۰ مترمربع است. آتریم فاقد جداره جانبی است و کلاhek آتریوم با ابعاد ۱۰ در ۱۰ و بدون بازشو یا دریچه خروج هوا در کلاhek آتریم است. مساحت پنجره‌های نما با بازشوهای جانبی کلاhek آتریوم مساوی است و برابر با ۸۰ مترمربع است و هر دو بسته است. آتریم با دریچه خروجی بسته و بدون هیچ‌گونه راهکار و تمهیدات بهینه‌سازی انرژی است.

	ضریب آسایش حرارتی Fanger- PMV	دی‌اکسید کربن Kg × ۱۰ ^{۸۳}	انرژی سرمایش و گرمایش MWh	گاز MWh	الکتریسیته MWh
مدل پایه (فاز ۲)	۱.۰۳	۸۱۳.۲۱	۵۵۶.۲۷	۱۰	۱۳۴۰

جدول ۱: جدول عوامل مهم مصرف انرژی سالانه، ضریب آسایش حرارتی و انتشار گاز دی‌اکسید کربن در مدل پایه (منبع: نگارنده)

۳.۳.۳ فاز ۳ (تأثیرات تهویه طبیعی با شروط کنترل هوشمند حداقل دمای داخل ساختمان)

در این فاز، استفاده تهویه طبیعی در پنج مرحله جهت انتخاب شرایط بهینه، مورد آزمایش و شبیه‌سازی قرار می‌گیرد؛ بنابراین تأثیرات تهویه طبیعی با شروط کنترل هوشمند حداقل دمای داخل ساختمان در دماهای ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ درجه سانتی‌گراد مورد تحلیل و شبیه‌سازی شد. در این مرحله، درصد بازشو پنجره‌ها ۸۰ درصد ثابت فرض شده است.

۳.۳.۴ فاز ۴ (سایبان هوشمند در آتریم)

در این فاز از سه سایه‌بان هوشمند در آتریم و بدون جداره جانبی در آتریم به شرح ذیل استفاده شد:

۱. ۴.۴. سایه‌بان هوشمند در آتریم (Window Shading) از نوع Cooling.

۲. ۴.۴. سایه‌بان هوشمند (Window Shading) از نوع Outside Air Temperature (۲۴) + Solar on window.

۳. ۴.۴. سایه‌بان هوشمند (Window Shading) از نوع Inside Air temperature (۲۴).

۳.۳.۵ فاز ۵ (متغیر جداره جانبی آتریم)

در این فاز، سه نوع مختلف جداره آتریم به شرح ذیل تحلیل شده است:

۱. ۵.۴. استفاده از جداره‌های جانبی با اینرسی حرارتی بالا در آتریم.

۲. ۵.۴. استفاده از جداره‌های شیشه‌ای در آتریوم.

۳. ۵.۴. عدم استفاده از جداره جانبی در آتریم.

۳.۳.۶ فاز ۶ (تغییر ارتفاع دریچه خروجی کلاهدک آتریوم)

در این فاز، سه نوع مختلف ارتفاع دریچه خروجی هوای آتریم (۱ و ۲ و ۴) متر مورد آزمایش و شبیه‌سازی گردید.

۳.۳.۷ فاز ۷ (استفاده از سنسورهای نور)

در این بخش، از سنسورهای نوری با مکان‌یابی مناسب (میانگین نوری) به جهت کاهش میزان مصرف برق در قسمت روشنایی استفاده شده است. همچنین در دو طرف آتریم مرکزی، دو مکان جهت نصب سنسور (Lighting Area) در این بخش استفاده شده است. ضمناً کلیه مشخصات و مصالح بهینه فازهای قبلی به این بخش نیز وارد می‌گردد.

۳.۳.۸ فاز ۸ (جنس متفاوت شیشه‌های سقف آتریم)

در این بخش از سه نوع جنس مختلف برای شیشه‌ها به شرح ذیل استفاده شده است:

۱. ۸.۴. استفاده از شیشه‌های ۳mm/۱۳mm Air Dbl Clear.

۲. ۸.۴. استفاده از شیشه‌های ۳mm/۱۳mm Arg Dbl Loe E Clear.

۳. ۸.۴. استفاده از شیشه‌های ۳mm/۱۳mm Arg Triple-LowE.

۳.۹. فاز ۹ (تغییر مقاومت حرارتی و جنس مصالح به کاررفته در دیوارهای خارجی ساختمان و بام).

در این فاز، متغیرهای جنس مصالح کف، بام، شیشه‌ها و سایبان هوشمند برای پنجره‌های نمای ساختمان به شرح ذیل شبیه‌سازی گردیده است:

۳.۹.۴. ۱. بهبود جنس مصالح دیوار خارجی ساختمان با استفاده از عایق XPS با ضخامت ۳ سانتیمتر که دارای (U-Value = $0,395 \text{ w/m}^2\text{-k}$) است.

۳.۹.۴. ۲. بهبود جنس مصالح بام ساختمان با استفاده از عایق XPS با ضخامت ۵.۶ سانتیمتر که دارای (U-Value = $0,315 \text{ w/m}^2\text{-k}$) است.

۳.۹.۴. ۳. بهبود شیشه‌ها به $3\text{mm}/13\text{mm Arg}$ (U-Value = $1,512$) که دارای (U-Value = $1,512$) است.

۳.۹.۴. ۴. برای پنجره‌های موجود در نمای اصلی ساختمان (در ضلع غرب) نیز سیستم سایبان هوشمند متحرک از نوع Outside Air Temperature (24) + Solar on window استفاده گردید.

۳.۱۰. فاز ۱۰ (متغیر ابعاد سقف آتریوم)

در این بخش، سقف آتریوم با دو ابعاد مختلف (3.5×3.5) و (10×10) متر مورد شبیه‌سازی و تحلیل قرار می‌گیرد.

۳.۱۱. فاز ۱۱ (متغیر ارتفاع آتریوم در ساختمان)

در این بخش، مقایسه‌ای بین فاز ۲ (مدل پایه)، بدون ارائه راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی با فاز ۱۰ (آخرین مدل منتخب) به همراه کلیه راهکارهای بهینه‌سازی گفته‌شده در فازهای قبل در سه ارتفاع (۳ و ۵ و ۱۳) طبقه باهم مقایسه شده‌اند؛ تا درصد کاهش مصرف انرژی مشخص شود. قابل ذکر است که در مدل‌سازی ساختمان تجاری یاس، ارتفاع طبقه همکف ۵ متر و مابقی طبقات بالاتر ۴.۲۰ است.

۴. تجزیه و تحلیل شبیه‌سازی

۴.۵. ۱. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۱ مشخص گردید که میزان برق مصرفی در ساختمان نمونه مطالعاتی به میزان ۱۴۱۸۱۰ کیلووات ساعت است. سپس صحت نتایج حاصل از شبیه‌سازی با مقادیر مندرج در قبوض برق مصرفی در همان ماه در ساختمان موجود (که جمعاً به میزان ۱۵۵۳۷۰ کیلووات ساعت است) اعتبارسنجی گردید. در نهایت، نتایج اعتبارسنجی نشان می‌دهد که با مقایسه عددی بین مقادیر واقعی مصرف انرژی در ماه موردنظر در ساختمان نمونه با خروجی ماهیانه نرم‌افزار شبیه‌ساز، اختلافی به میزان ۸.۷ درصد (در محدوده مجاز کمتر از ۱۵ درصد) دارد و بنابراین صحت این اعتبارسنجی در نرم‌افزار دیزاین‌بیلدر (ورژن ۶.۱.۲۰۰۹) مورد قبول است.

۴.۵. ۲. با مقایسه عملکرد حرارتی ساختمان در فاز ۱ (بدون آتریوم) و فاز ۲ (با آتریوم با دریچه خروجی بسته و بدون هیچ‌گونه راهکار و تمهیدات بهینه‌سازی انرژی) مشاهده می‌گردد که مصرف انرژی سالیانه به ترتیب از ۱.۲۸ مگاوات به ۱.۳۵ مگاوات افزایش یافته است. این بدان معنی است که در صورت عدم اجرای تمهیدات معمارانه در طراحی آتریوم، می‌تواند به دلیل افزایش حرارت و نور خورشید بجای کمک به سیستم گرمایش و سرمایش، موجب اختلال در این سیستم و افزایش بار مصرفی به ساختمان گردد.

ضمناً در ساختمان (فاقد آتیریم) ۵ طبقه (فاز ۱) که به‌عنوان مدل واقعی مرکز خرید یاس در اقلیم تهران مرکزی مدل‌سازی شده است، بدون اعمال کلیه راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی با مجموع مصرف انرژی سالانه ۱۲۸۰ MWh (که میزان ۱۲۷۰ MWh مربوط به مصرف انرژی برق سالانه و میزان ۱۰ MWh مربوط به مصرف گاز سالانه است)، نسبت به ساختمان (دارای آتیریم) ۵ طبقه در همان اقلیم تهران مرکزی با اعمال کلیه راهکارها (با مجموع مصرف انرژی سالانه ۱۱۳۰ MWh که ۱۱۱۰ MWh مربوط به مصرف انرژی برق سالانه و ۲۰ MWh مربوط به مصرف گاز سالانه است)، دارای مصرف انرژی بیشتری است. در نتیجه مشخص می‌گردد که ساختمان (دارای آتیریم) ۵ طبقه در اقلیم تهران مرکزی با اعمال کلیه راهکارها، دارای مصرف انرژی کمتر و عملکرد حرارتی بهتری نسبت به ساختمان (فاقد آتیریم) ۵ طبقه در همان اقلیم است.

همچنین مشخص گردید که در صورت طراحی نامناسب آتیریم، این ساختار نه تنها نمی‌تواند مصرف انرژی را کاهش دهد بلکه موجب افزایش بار مصرفی در ساختمان می‌گردد. به‌عنوان نمونه در ساختمان مدل پایه (فاز ۲) که در ۵ طبقه و (دارای آتیریم) ولی بدون تمهیدات بهینه‌سازی است (با مجموع مصرف انرژی سالانه ۱۳۵۰ MWh که ۱۳۴۰ MWh مربوط به مصرف انرژی برق سالانه و ۱۰ MWh مربوط به مصرف گاز سالانه)، نسبت به ساختمان (دارای آتیریم) ۵ طبقه (فاز ۱۱) در اقلیم تهران مرکزی با اعمال کلیه راهکارها (با مجموع مصرف انرژی سالانه ۱۱۳۰ MWh که ۱۱۱۰ MWh مربوط به مصرف انرژی برق سالانه و ۲۰ MWh مربوط به مصرف گاز سالانه)، دارای مصرف انرژی سالانه بیشتری است. در نتیجه مشخص می‌گردد که ساختمان (دارای آتیریم) ۵ طبقه در اقلیم تهران مرکزی با اعمال کلیه راهکارها، دارای مصرف انرژی کمتر و عملکرد حرارتی بهتری نسبت به ساختمان (دارای آتیریم) ۵ طبقه (مدل پایه - فاز ۲) در همان اقلیم دارد.

۵.۳. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۳ مشخص گردید که در ساختمان آتیریمی ۵ طبقه با دریچه خروجی باز و با رعایت شرایط هوشمند کنترلی دمای داخلی ساختمان در حالت ۲۲ درجه، مجموع مصرف انرژی در بخش سرمایش در بازه تابستان، ۳۰۳.۲۸ MWh گردیده که نسبت به فاز ۲ (۳۱۷.۴۹ MWh) به میزان ۴.۵ درصد کاهش مصرف انرژی دارد؛ بنابراین نتیجه می‌گردد که این فاز نسبت به فاز ۲ عملکرد بهتری دارد؛ و این ساختمان‌ها دارای عملکرد مطلوب‌تری نسبت به ساختمان‌های آتیریمی با دریچه خروجی بسته و بدون هوشمند سازی دمای داخلی دارد.

همچنین در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم مرکز تهران، بهره‌گیری از Ventilation Setpoint Temperature در رنج دمایی ۲۰ تا ۲۲ درجه (بخصوص ۲۲ درجه) مطلوبیت و راندمان مناسبی را برای عملکرد حرارتی و تهویه طبیعی در ساختمان ایجاد می‌کند.

۵.۴. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۴ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم مرکز تهران، استفاده از سایه‌بان هوشمند (Window Shading) از نوع Outside Air Temperature + Solar on window (۲۴) راندمان بهتری جهت مصرف انرژی نسبت به انواع Cooling و Inside Air temperature (۲۴) ایجاد کرده است.

۵.۵. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۵ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در اقلیم مرکز تهران و در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه، برخلاف تصور سایر محققین، در بین سه نوع آتریوم (شامل: آتریوم بدون جداره‌های محدودکننده - آتریوم با جداره شیشه‌ای و آتریوم با دیواره‌هایی با مشخصه اینرسی بالا)؛ حالت اول یعنی آتریوم بدون هیچ‌گونه جداره محدودکننده، عملکرد حرارتی بهتری را در رابطه با راندمان مصرف انرژی دارد.

۵. ۶. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۶ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم مرکز تهران، در رابطه با ابعاد دریچه خروجی آتیریم، افزایش میزان مساحت خروجی هوا نسبت به ورودی هوا، تأثیر مناسبی را بر افزایش بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌ویژه در بخش سرمایش داشته است. به‌عنوان نمونه، بهره‌مندی از دریچه خروجی هوا در کلاهدک آتریوم با ارتفاع ۴ متر شرایط بهتری را به لحاظ تهویه طبیعی و عملکرد حرارتی نسبت به ارتفاع ۲ و ۱ متر ایجاد کرده است.

۵. ۷. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۷ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم مرکز تهران، استفاده از سنسورهای نوری تأثیر بسیار مناسبی در کاهش مصرف انرژی بخصوص در بخش روشنایی داشته است.

۵. ۸. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۸ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم مرکز تهران، استفاده از شیشه‌های $3\text{mm}/13\text{mm Air}$ و Dbl Clear و Dbl LoE E و $3\text{mm}/13\text{mm Arg}$ Clear نسبت به نوع $\text{Triple-LowE}-3\text{mm}/13\text{mm Arg}$ راندمان بهتری و مصرف انرژی سالیانه کمتری را دارند ولی بهره‌مندی از $3\text{mm}/13\text{mm Arg}$ و Dbl LoE E Clear به دلیل افزایش میزان بار روشنایی در ساختمان توصیه نمی‌شود.

۵. ۹. نتایج شبیه‌سازی در فاز ۹ حاکی از آن است که علی‌رغم باور سایر محققین در اقلیم مرکزی تهران، با کاهش ارزش حرارتی مصالح (U-Value)، (در دیوارهای خارجی، سقف و بام ساختمان) موجب کاهش در مصرف انرژی نسبت به حالت قبل نشده است که علت آن می‌تواند بار مصرفی بالا به دلیل لایتینگ و تجهیزات مرکز تجاری باشد که عایق‌کاری دیوارها، حبس حرارت را بیشتر کرده و سبب افزایش بار سرمایش می‌شود و همچنین به همین دلیل و ناچیز بودن میزان بار گرمایش در برابر سرمایش و روشنایی تأثیر چندانی بر بخش گرمایش (به‌عنوان مهم‌ترین بخش تأثیرپذیر از عایق‌های حرارتی) ندارد.

قابل ذکر است این نتایج با توجه به شرایط، متغیرها و فرضیات این تحقیق و برای ساختمان‌های تجاری معمول در شهر تهران که عمدتاً دارای بازشوهای کمی در نمای ساختمان هستند و همچنین اقلیم‌های مشابه در کشور صادق است. بدیهی است در صورت تغییر کاربری ساختمان به ساختمان‌های اداری یا مسکونی که دارای بازشوهای بیشتری در نما باشند نیاز به بررسی و تحقیق بیشتری در این زمینه است.

در نتیجه در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم تهران مرکزی، استفاده از عایق‌ها علی‌رغم کارایی مثبت در بخش گرمایش ولی به دلیل افزایش Heat Gain و گرمایش داخلی در فضاهای تجاری بسته تجاری مانند این پروژه موجب افزایش بار مصرفی در ساختمان گردیده و بخصوص در تابستان توصیه نمی‌شود.

۵. ۱۰. در نتایج شبیه‌سازی فاز ۱۰ مشخص گردید که در ساختمان‌های آتیریمی با کاربری تجاری در ارتفاعات با طبقات ۳ و ۵ و ۱۳ طبقه در اقلیم تهران مرکزی، استفاده از سقف آتیریم با دو ابعاد مختلف (۳.۵*۳.۵) و (۱۰*۱۰) متر مورد شبیه‌سازی و تحلیل قرار گرفت و مشخص گردید که ابعاد وسیع‌تر دارای کاهش مصرف انرژی بیشتری در این ساختمان است و در این اقلیم راندمان مطلوب‌تری دارد.

۵. ۱۱. در تجزیه و تحلیل نمودارهای مصارف انرژی در فاز نهایی (فاز ۱۱) توسط نرم‌افزار دیزاین بیلدر، به این نتیجه می‌رسیم که برای اقلیم تهران مرکزی، مصارف انرژی در بازه زمانی تابستان و زمستان برای ساختمان مدل پایه ۵ طبقه (۱۳۵۰ MWh) است و برای ساختمان ۳ طبقه بعد از ارائه راهکار (۶۶۳.۶۳ MWh) شده است که در مقایسه

با هم، به میزان (۶۸۶.۳۷ MWh) کاهش مصرف انرژی داشته و به میزان (۵۰.۸) درصد موجب بهینه‌سازی مصرف انرژی می‌گردد؛ بنابراین مقایسه ساختمان ۳ با ۵ طبقه، در این بخش به‌عنوان بهترین گزینه و در رده اول برای اقلیم تهران مرکزی انتخاب می‌گردد. این کار با مقایسه عددی عوامل مهم مصرف سالیانه انرژی ساختمان ۳ طبقه نسبت به مدل پایه (فاز ۲) ۵ طبقه انجام شده و مشاهده می‌گردد که درصد مصرف انرژی سالانه الکتریسیته (۵۱.۱ درصد)، انرژی سرمایش و گرمایش (۴۷.۸ درصد)، میزان انتشار گاز دی‌اکسید کربن (۵۱ درصد) کاهش یافته و ضریب آسایش حرارتی ساکنین نیز (۲۹.۱ درصد) بهبود یافته و حتی مصرف گاز نیز (۴.۹ درصد) بهبود یافته است؛ بنابراین به‌عنوان (فاز منتخب رده اول برای اقلیم تهران مرکزی) برگزیده می‌شود.

همچنین گزینه منتخب دوم برای اقلیم تهران مرکزی، با مقایسه ساختمان با ارتفاع ۳ طبقه (با ارائه راهکارها) در برابر ساختمان ۳ طبقه (بدون راهکارها) با (۱۹ درصد) کاهش مصرف انرژی است که در رده دوم است. این کار با مقایسه عددی عوامل مهم مصرف سالیانه انرژی ساختمان سه‌طبقه این فاز نسبت به مدل پایه (فاز ۲) در ۳ طبقه انجام شده و مشاهده می‌گردد که درصد مصرف انرژی سالانه الکتریسیته (۱۹.۷ درصد)، انرژی سرمایش و گرمایش (۱۵.۹ درصد)، میزان انتشار گاز دی‌اکسید کربن (۱۹.۵ درصد) کاهش یافته و ضریب آسایش حرارتی ساکنین نیز (۲۵.۵ درصد) بهبود یافته ولی فقط مصرف گاز (۶۷.۱ درصد) افزایش یافته است؛ بنابراین به‌عنوان (فاز منتخب رده دوم برای اقلیم تهران مرکزی) برگزیده می‌شود.

همچنین در مقایسه دو ساختمان ۱۳ طبقه می‌توان گفت: مجموع مصارف انرژی سالیانه، قبل از ارائه راهکار برای ساختمان مدل پایه ۱۳ طبقه (۳.۱۶ GWh) است و برای ساختمان ۱۳ طبقه بعد از ارائه راهکار (۲.۸۱ GWh) شده است که در مقایسه با هم، به میزان (۰.۳۵ GWh) کاهش مصرف انرژی دارد و درصد کاهش بعد از ارائه راهکارها (۱۱ درصد) می‌گردد. پس این گزینه نسبت به ساختمان کوتاه و میان مرتبه، گزینه مناسبی نبوده و مردود است.

نتیجه‌گیری

در این تحقیق پس از شبیه‌سازی و آنالیز عملکرد حرارتی آتیریم‌ها و با اعمال راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی، از جمله رعایت مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان، حذف جداره‌های جانبی آتیریم، افزایش ابعاد دریچه‌های خروجی هوا، افزایش ابعاد سقف آتیریم، هوشمندسازی ساختمان از طریق تهویه هوشمند با کنترل دمای داخلی ۲۲ درجه، نصب سنسور نور و سایبان متحرک و نصب شیشه‌های با تکنولوژی نوین، در نهایت مشخص گردید که آتیریم مرکزی به ترتیب در مراکز تجاری کوتاه مرتبه (۳ طبقه)، میان مرتبه (۵ طبقه) و سپس بلندمرتبه (۱۳ طبقه)، راندمان بهتری نسبت به مدل پایه (بدون اعمال راهکارها) داشته و حذف جداره‌های جانبی در این آتیریم‌ها، تهویه طبیعی را در ساختمان بهبود می‌بخشد. همچنین این تحقیق نشان داد مجموع کاهش مصرف انرژی سالیانه پس از اعمال راهکارهای بهینه‌سازی مصرف انرژی نسبت به عدم اجرای این راهکارها، در مقایسه دو ساختمان آتیریمی ۱۳ طبقه (۱۱ درصد) و در مقایسه دو ساختمان ۵ طبقه (بدون آتیریم و با آتیریم با اعمال راهکارها) به میزان (۱۱.۷ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتیریمی ۵ طبقه (۱۶ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتیریمی ۳ طبقه (۱۹ درصد) و در مقایسه دو ساختمان آتیریمی ۳ طبقه با ۵ طبقه (۵۰.۸ درصد) است. در نهایت نیز موجب کاهش قابل توجه گاز دی‌اکسید کربن و بهبود ضریب آسایش حرارتی در ساختمان‌های تجاری گردید.

برای مطالعات آینده توصیه می‌گردد به جهت تدقیق بیشتر مطالعات در زمینه آتیم‌ها بخصوص در کاربری‌های تجاری، نتایج شبیه‌سازی حاصل از دمای پیش‌گرمایش و پیش‌سرمایش محیط داخلی ساختمان و همچنین تغییر مساحت بازشوهای نما نیز بعنوان متغیرهای جدید مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

منابع

- Bansal N.K., & Mathur R. (۱۹۹۳). "Solar chimney for enhanced stack ventilation, Building and Environment", ۲۸, pp: ۳۷۳-۳۷۷.
- Berardi. U., & Wang. T. (۲۰۱۴). "Daylighting in an atrium- type high performance house building and environment", ۷۶, pp: ۹۲- ۱۰۴.
- Fath'alian, A., & Kargar, Sh. (۲۰۱۷). "Simulation of office building energy with builder design software and its validation with energy bills", ۳rd Iranian Conference on Heat and Mass Transfer, Noshirvani University of Technology, Babol, Iran [in Persian].
- Hangen H., McKenty F., & Gravel L, Camarero R. (۲۰۰۱). "Case study: numerical simulations for comfort assessment and optimization of the ventilation design for complex atriums", Journal of Wind Engineering and Industrial Aerodynamics, ۸۹, pp: ۱۰۳۱-۱۰۴۵.
- Hussain S., & Oosthuizen PHA. (۲۰۱۲). "Numerical study of the effect of thermal mass on the transient thermal performance of a simple three storied atrium building", In: Proceedings of ASME ۲۰۱۲ heat transfer summer conference collocated with the ASME ۲۰۱۲ fluids engineering division summer meeting and the ASME ۲۰۱۲ ۱۰th international conference on nanochannels, microchannels, and minichannels: American Society of Mechanical Engineers, pp: ۹۴۳-۵۲.
- Hussain S., & Oosthuizen PH, Kalandar A. (۲۰۱۲). "Evaluation of various turbulence models for the prediction of the airflow and temperature distributions in atria", Energy Build, pp: ۴۸:۱۸-۲۸.
- Ihm, P., & Nemri, A., Krarti, M. (۲۰۰۹). "Estimation of Lighting Energy Savings from Daylighting", Building and Environment, Vol. ۴۴, No. ۳, pp. ۵۰۹-۵۱۴.
- Iran Energy Efficiency organization, www.saba.org.
- Nasrollahi, F. (۲۰۱۱). "National building regulations and reduction of energy consumption in the building and residential sector", the second conference and exhibition of energy management and optimization, Industry Conference Institute in Tehran [in Persian].
- Rostami, G., & Javidinejad, M., & Mansouri, B. (۱۳۹۸). "Coordination of technique, materials and environment and its application in the beauty and performance of traditional buildings in desert cities of Iran", Journal of Islamic Art Studies, Year ۱۵, No. ۳۴, Summer Season ۹۸ [in Persian].
- Sepehri, M., & Masnavi, M. (۲۰۱۶). "Optimization of energy consumption with the solution of building form selection by Design Builder software in Tehran climate (with case design)", ۴th International Congress, Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Shahid Beheshti University, Tehran [in Persian].
- Unnamed. (۲۰۰۷). "Tehran Master Plan", Ecological Consulting Engineers, Ministry of Housing and Urban Development, Tehran [in Persian].
- Unnamed. (۲۰۱۲). "Topic ۱۹ National Building Regulations", Office of National Building Regulations, Tehran: Iran Development Publishing [in Persian].
- Unnamed. (۲۰۱۶). "Specifications of meteorological stations" General Meteorological Office of Tehran Province, Deputy of Statistics and Information, Management and Planning Organization, Tehran Province [in Persian].
- Wall M. (۱۹۹۶). "Climate and Energy Use in Glazed Spaces", Doctoral Monography, Building Science, Lund University, pp: ۴۰۸.

- Modirrousta. S., Boostani. H. (۲۰۱۶). "analysis of atrium pattern, trombe wall and solar greenhouse on energy efficiency, procedia engineering", ۱۴۵, pp: ۱۵۴۹- ۱۵۵۶.
- Navvab, M., & Selkowitz, S. (۱۹۸۴). "Daylighting data for atrium design", In: Proceedings of Ninth National Passive Solar Conference, American solar energy society, Columbus, Ohio, pp. ۴۹۵-۵۰۰.
- Yang L, Li Y. (۲۰۰۵). "Cooling load reduction by using thermal mass and night ventilation, Energy and Buildings", ۳۸, ۹۵۹-۹۶۳.